

TẦM QUAN TRỌNG VÀ SỰ PHÙ HỢP VỚI THỰC TIỄN CỦA GIẢI PHÁP ĐƯỢC ĐƯA RA TRONG ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC

LÊ HÀ ANH TÂM

Ban Nội chính Tỉnh ủy Quảng Bình

Ngày 15/6/2020, đề tài nghiên cứu khoa học cấp tỉnh “Nghiên cứu thực trạng và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác phòng chống tham nhũng trên địa bàn tỉnh Quảng Bình trong tình hình mới”, do Ban Nội chính Tỉnh ủy Quảng Bình chủ trì đã bảo vệ thành công. Đây là đề tài đầu tiên trên địa bàn tỉnh nghiên cứu về lĩnh vực này và được Hội đồng Khoa học cấp tỉnh đánh giá xuất sắc về tính khoa học, tính ứng dụng và giá trị mang lại của đề tài đối với công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực (PCTN, TC).

Xác định rõ giá trị cốt lõi của một đề tài nghiên cứu lĩnh vực khoa học xã hội đó là giá trị của hệ thống các giải pháp mà đề tài mang lại cho bạn đọc trong nghiên cứu, trong tham chiếu nội dung hay vận dụng trong thực tiễn công tác, nhóm nghiên cứu đã kỳ công đánh giá thực trạng, liên hệ địa bàn trong và ngoài tỉnh để đưa ra 8 nhóm giải pháp đáp ứng đầy đủ các yêu cầu trong nghiên cứu khoa học. Trong đó, nhóm giải pháp “Kiểm soát có hiệu quả tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn; thực hiện nghiêm các quy định về công khai minh bạch tài sản và trách nhiệm giải trình trong hoạt động công vụ” cho đến nay vẫn nguyên giá trị, thể hiện rõ sự phù hợp với thực tiễn và tầm quan trọng của giải pháp đối với công tác PCTN, TC trên địa bàn tỉnh Quảng Bình.

Nguyên nhân để hình thành nhóm giải pháp

Xác định rõ việc minh bạch tài sản, thu nhập là thiết chế quan trọng để phòng ngừa tham nhũng.

Đã có nhiều quy định nhằm điều chỉnh về việc kiểm soát, minh bạch tài sản, thu nhập như: Nghị định số 37/2007/NĐ-CP, ngày 9/3/2007

của Chính phủ và Thông tư số 2442/2007/TT-TTCP, ngày 31/11/2007; Thông tư số 01/2010/TT-TTCP, ngày 22/1/2010 của Thanh tra Chính phủ; Quyết định số 85/2008/QĐ-TTg, ngày 3/7/2008 của Thủ tướng Chính phủ; Nghị định số 78/2013/NĐ-CP, ngày 17/7/2013 của Chính phủ; Thông tư số 08/2013/TT-TTCP, ngày 31/10/2013 của Thanh tra Chính phủ về hướng dẫn thi hành các quy định về minh bạch tài sản, thu nhập; Chỉ thị số 33-CT/TW, ngày 3/01/2014 của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với việc kê khai và kiểm soát việc kê khai tài sản; Chỉ thị số 28-CT/TU, ngày 11/6/2014 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy; Công văn số 522-CV/TU, ngày 17/9/2014 về việc tăng cường thực hiện Chỉ thị số 33-CT/TW của Bộ Chính trị; Quy định số 07-QĐ/TU, ngày 13/9/2017 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về kiểm tra, giám sát việc kê khai tài sản, thu nhập của cán bộ thuộc diện Ban Thường vụ Tỉnh ủy quản lý; Nghị định số 130/2020/NĐ-CP, ngày 30/10/2020 của Chính phủ về kiểm soát tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn trong các cơ quan, tổ chức, đơn vị;...

Thực tế điều tra số liệu theo phương pháp điều tra mẫu, với 850 mẫu trên địa bàn tỉnh; nghiên cứu từ năm 2011 đến năm 2017 cho thấy: Đối với các tổ chức được điều tra, việc kê khai tài sản, thu nhập (KKTSTN) của người có giữ chức vụ, quyền hạn “có tác dụng” trong công tác PCTN chỉ chiếm 38,67%; đối với cá nhân là cán bộ, công chức, viên chức và người dân được điều tra, tỷ lệ trên lần lượt là 25,95% và 58,89%. Trong khi đó, với câu trả lời là “không có tác dụng” và “chỉ tác dụng phần nào” chiếm tỷ trọng khá cao, tổng tỷ lệ lần lượt cho từng đối tượng được điều tra trên là 64,87%, 31,63% và 60,66%. Kết quả trên do nhiều

nguyên nhân, như: (1) Có quá nhiều đối tượng phải KKTSTN nên khó kiểm soát; (2) Quy định về việc chỉ KKTSTN của người có chức vụ, quyền hạn là chưa đủ; (3) Thông tin của bản thân người KKTSTN chưa được công khai rộng rãi cho người dân biết; (4) Việc sử dụng tiền mặt còn phổ biến; (5) Chưa đủ điều kiện cơ sở hạ tầng, kỹ thuật để kiểm soát tài sản, thu nhập của toàn xã hội; (6) Một số lý do khác.

Nội dung cụ thể của nhóm giải pháp “Kiểm soát có hiệu quả tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn; thực hiện nghiêm các quy định về công khai minh bạch tài sản...”

Với những nguyên nhân mang đặc điểm chung và riêng của thực trạng địa bàn về KKTSTN cho thấy, tăng cường công tác kê khai, kiểm soát, công khai tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn trên địa bàn tỉnh, nhằm tạo cơ sở quan trọng cho việc minh bạch hóa thu nhập và tài sản của người có chức vụ, quyền hạn, để PCTN và phòng ngừa, ngăn chặn việc lợi dụng chức vụ, quyền hạn để gia tăng thu nhập bằng các hành vi bất hợp pháp, góp phần từng bước hoàn thiện cơ chế kiểm soát tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn là nhiệm vụ quan trọng trong công tác PCTN, TC. Để nâng cao việc kiểm soát tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn, nhóm nghiên cứu đã đưa ra nhóm giải pháp cơ bản sau:

- Tiếp tục thực hiện nghiêm túc Chỉ thị số 33-CT/TW, ngày 3/1/2014 của Bộ Chính trị và các văn bản hướng dẫn về thực hiện việc kê khai và kiểm soát việc KKTSTN. Kiểm tra, giám sát, xác minh việc kê khai trách nhiệm giải trình việc tăng giảm tài sản, những khoản chi tiêu giao dịch có giá trị lớn. Xử lý nghiêm đối với người kê khai không trung thực. Chỉ đạo cơ quan chức năng hoàn thiện các quy định, hướng dẫn để tiến tới việc thanh toán không dùng tiền mặt.

- Thực hiện công khai tài sản, thu nhập để thuận tiện cho việc giám sát của cả hệ thống chính trị và các tầng lớp nhân dân, theo Quyết định số 99-QĐ/TW, ngày 3/10/2017 của Ban

Bí thư Trung ương Đảng về việc ban hành Hướng dẫn khung để các cấp ủy, tổ chức đảng trực thuộc Trung ương tiếp tục phát huy vai trò của Nhân dân trong đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Kiên quyết xử lý tài sản, thu nhập được kê khai không trung thực. Kiểm tra, giám sát từ phía các tổ chức xã hội và người dân. Mở rộng thu thập thông tin về tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn, thông qua phản ánh, tố cáo của người dân. Nâng cao vai trò của xã hội trong việc thực hiện giám sát, phát hiện tài sản và các khoản thu nhập bất hợp pháp của người có chức vụ, quyền hạn.

- Thực hiện tốt năm yêu cầu trong Chỉ thị số 33-CT/TW, ngày 3/1/2014 của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với việc kê khai và kiểm soát việc KKTSTN.

- Thực hiện nghiêm quy định công khai, minh bạch về trách nhiệm giải trình trong hoạt động công vụ, đẩy mạnh cải cách hành chính, xây dựng hệ thống dữ liệu thông tin kết nối mạng trong các cơ quan công vụ. Tiến hành xây dựng cơ sở dữ liệu tích hợp thông tin về tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn trên địa bàn tỉnh. Nghiên cứu xây dựng cơ sở dữ liệu về tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn từ khi được bầu cử, tuyển dụng, bổ nhiệm đến 5 năm sau khi người có chức vụ, quyền hạn nghỉ hưu phục vụ cho quá trình kiểm tra giám sát việc thu nhập, kê khai tài sản.

- Hàng năm, cấp ủy chính quyền các cấp phải xác định KKTSTN là một trong những tiêu chí đánh giá mức độ hoàn thành nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị, tổ chức và người đứng đầu cơ quan đơn vị.

Tầm quan trọng và sự phù hợp với thực tiễn của giải pháp “Kiểm soát có hiệu quả tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn; thực hiện nghiêm các quy định về công khai minh bạch tài sản...”

Đến nay, với sự ra đời của Nghị định số 130/2020/NĐ-CP, ngày 30/10/2020 của Chính phủ và Quyết định số 56-QĐ/TW, ngày 8/2/2022 của Bộ Chính trị về việc ban hành

Quy chế phối hợp giữa các cơ quan kiểm soát tài sản, thu nhập và Hướng dẫn số 03-HD/UBKTTW, ngày 3/11/2022 của Ủy ban Kiểm tra Trung ương về thực hiện một số điều của Quy chế phối hợp giữa các cơ quan kiểm soát tài sản, thu nhập được ban hành, nhất là sau khi Ban Chỉ đạo Trung ương về PCTN, TC ban hành Hướng dẫn số 25-HD/BCĐTW, ngày 1/8/2022 hướng dẫn một số nội dung về công tác PCTN, TC, thì việc “*kê khai tài sản, thu nhập không trung thực; giải trình không trung thực về nguồn gốc tài sản, thu nhập tăng thêm; tẩu tán, che giấu tài sản có được do tham nhũng, tiêu cực. Không chỉ đạo và tổ chức thu hồi hoặc cản trở hoạt động thu hồi tài sản tham nhũng, tiêu cực*” là một trong mười chín hành vi tiêu cực cần tập trung chỉ đạo phòng, chống đã chứng minh việc duy trì, tập trung thực hiện và nâng cao hiệu quả giải pháp về kiểm soát, công khai, minh bạch tài sản, thu nhập là một trong những nhóm giải pháp quan trọng, phù hợp với thực tiễn cuộc sống cũng như định hướng trong công cuộc đấu tranh PCTN, TC của Đảng, Nhà nước ta.

Do đó, để đánh giá đầy đủ, chính xác việc triển khai thực hiện các chủ trương, nhiệm vụ, giải pháp được nêu trong Chỉ thị số 33-CT/TW; đánh giá những hạn chế, khuyết điểm, khó khăn, vướng mắc, nguyên nhân và bài học kinh nghiệm rút ra từ việc tổ chức thực hiện, ngày 3/1/2023, Ban Chỉ đạo xây dựng Đề án tổng kết việc thực hiện Chỉ thị số 33-CT/TW đã ban hành Kế hoạch số 01-KH/BCĐ; trên cơ sở đó, Ban Thường vụ Tỉnh ủy Quảng Bình đã ban hành Kế hoạch số 100-KH/TU, ngày 9/3/2023 về tổng kết việc thực hiện Chỉ thị số 33-CT/TW. Kết quả cho thấy, những năm qua, dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo Ban Thường vụ Tỉnh ủy, việc kê khai và kiểm soát kê khai tài sản đã được lãnh đạo các sở, ban, ngành, Mặt trận Tổ quốc, đoàn thể cấp tỉnh, Ban Thường vụ Huyện ủy, Thị ủy, Thành ủy, Đảng ủy, Ban Cán sự Đảng, Đảng đoàn trực thuộc Tỉnh ủy quan tâm thực hiện nghiêm túc theo Chỉ thị số 33-CT/TW của Bộ Chính trị, Nghị định số 78/2013/NĐ-CP của

Chính phủ, Thông tư số 08/2013/TT-TTCP của Thanh tra Chính phủ; Luật PCTN 2018; Nghị định số 130/2020/NĐ-CP của Chính phủ,...; kịp thời ban hành đầy đủ các văn bản chỉ đạo; đồng thời, kiên quyết trong tổ chức thực hiện công tác PCTN, nhất là đối với việc kê khai, công khai tài sản, thu nhập. Qua đó, công tác kê khai và kiểm soát tài sản, thu nhập đã đạt được những kết quả bước đầu, góp phần vào việc phòng ngừa tham nhũng. Công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát tại các đơn vị phát hiện một số trường hợp (chiếm tỷ lệ nhỏ) kê khai tài sản thiếu trung thực, không kê khai đầy đủ các tài sản phải kê khai theo quy định và đã kịp thời xử lý theo quy định của pháp luật. Bên cạnh kết quả đạt được, vẫn tồn tại một số hạn chế trong quá trình thực hiện, như: Người đứng đầu một số cơ quan, đơn vị, địa phương chưa quan tâm đúng mức đến công tác lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện công tác kê khai và kiểm soát tài sản thu nhập mà Chỉ thị số 33-CT/TW của Bộ Chính trị đã nêu cũng như các quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước về vấn đề này. Do đó, hiệu quả của việc kê khai và kiểm soát tài sản, thu nhập chưa cao, nhiều lúc còn mang tính hình thức; việc kê khai chủ yếu dựa trên tính tự giác của các đối tượng kê khai, chưa kiểm soát được tài sản của đối tượng kê khai...

Vì vậy, xác định rõ giá trị cốt lõi của một đề tài nghiên cứu, đảm bảo sự khoa học trong nghiên cứu, đánh giá đúng thực trạng đối tượng nghiên cứu sẽ là cơ sở để có được hệ thống các giải pháp quan trọng và mang tính thực tiễn cao. Đây cũng là tâm huyết tích lũy trong thực tiễn công tác của đội ngũ cán bộ Ban Nội chính Tỉnh ủy phản ánh qua kết quả nghiên cứu và bảo vệ thành công đề tài nghiên cứu khoa học cấp tỉnh về lĩnh vực PCTN; Đây cũng là một trong những thế mạnh của nhiệm vụ chuyên môn theo Quy định số 04-QĐi/TW, ngày 25/7/2018 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng được tập thể cán bộ Ban duy trì, phát huy nhằm chào mừng kỷ niệm 10 năm Ngày tái thành lập Ban Nội chính Tỉnh ủy 5/6/2013 - 5/6/2023 ■